

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES

Ügyszám:

AJB-3055 /2022

Tisztelt Felszín Alatti Vizekért Alapítvány!
Tisztelt Magyar Hidrológiai Társaság!
Tisztelt Magyar Vízkútőrők Egyesülete!
Tisztelt Hidrogeológusok Nemzetközi Szövetsége Magyar Nemzeti Tagozata!

Az Országgyűlés T/559/7. irományszámú törvénymódosításnak a 46.,47., 48. §-aival kapcsolatos alkotmányos aggályokra - amelyek a Vízgazdálkodásról szóló 1995.évi LVII. törvény (Vgtv) egyes pontjait javasolják módosítani – vonatkozó levelüket köszönettel megkaptam, az abban foglaltakkal messzemenően egyetértek.

Az engedély nélküli kútőrással kapcsolatos küzdelemnek e módosító javaslattal újabb állomásához érkezünk, amelyben eddig – az Önök és más 'vizes' szakmai szervezet hathatós közreműködésével – eredményeket értünk el. Nem kívánom a részleteket emlegetni, annál is inkább, mert azok szerepelnek az Önök levelében is, de mégis érdemes csupán az említés szintjén ezekre röviden kitérni:

- az első volt a 80 méteres talpmélységet el nem érő kutak engedély és bejelentés nélküli létesítése, amelyet Áder János Elnök Úr vitt az Alkotmánybíróság elé, és amely ügühöz közösen szolgáltattunk szakmai és jogi muníciót. Az Alkotmánybíróság 2018-ban ezt a módosítást a hivatkozott módon – számos ponton támaszkodva közös munkánkra - hatályon kívül helyezte, megállapítva Alaptörvény ellenességét¹;
- a második az öntözési célú kutakkal kapcsolatos törvénymódosításhoz kapcsolódott 2020. végén², ahol sikerült az engedély helyett az előzetes bejelentés jogintézményét megőrizni (az előterjesztővel egyetértésben), illetve szóba sem került az ellenőrzés elhagyása³.

Anélkül, hogy az Alkotmánybíróság említett 13/2018. (IX. 4.) AB határozata, valamint a természeti erőforrások, a fenntartható fejlődés és a jövő nemzedékek védelmével kapcsolatos számos más határozatát itt idézni kívánnám, mégis ki kell emelni a mostani helyzetre nézve tanulságos néhány szempontot:

- a kérdéses védelmi rendszer alapvető elve az elővigyázatosság, amelyre az AB alkotmányos elvként tekint, és amely azt követeli meg, hogy a jogalkotó, kiváltképpen az Alaptörvény P) cikke által érintett körben mérlegelje döntésének lehetséges következményeit, enélkül a jogalkotás nem felel meg az Alaptörvény rendelkezéseinek;

¹ Az Alkotmánybíróság kérdéses tárgyban küldött megkeresésére adott válaszuk elérhető:

https://www.ajbh.hu/documents/10180/2854783/AB_valasz_k%C3%BAtf%C3%BAr%C3%A1s_2018.pdf/e7ba687f-6bf9-fe45-6b99-eca04ac118b6

² https://www.ajbh.hu/documents/10180/2926454/figyelemfelh%C3%ADv%C3%A1s+T_13659/35f6c8e9-477f-49e7-8e50-993848b6537f

³ Az új és a meglévő kutakkal kapcsolatos jogalkotásra és jogalkalmazói gyakorlatra is adunk ki figyelemfelhívást:

https://www.ajbh.hu/documents/10180/2926454/Sz%C3%B3sz%C3%B3l%C3%B3_figyelemfelh%C3%ADv%C3%A1s_mezgazd_%C3%B6nt%C3%B6z%C3%A9si+c%C3%A9l%C3%BA+kutak/7341f25f-6bfc-764e-5d7d-5e8c8d615f71

- az állam és mindenki kötelezettségei sorában az **állam felelőssége elsődleges**, erről nem mondhat le;
- az **engedély vagy előzetes bejelentés szerepe** az erőforrások és a jövő nemzedékek védelme terén nem helyettesíthető mással, különösen pedig nem kerülhet sor ezen megelőzési célú eszközök elhagyására;
- az állam fenti felelőssége kapcsán nem **mondhat le az ellenőrzés** lehetőségéről, amely nem csak joga, hanem egyben kötelessége is;
- mindez különösen igaz a vízre, amely esetében az államot a **jó gazda** gondossága is kötelezi, hiszen a felszín alatti vizeknek tulajdonosa;
- és mindezt kiegészíti az AB által kidolgozott legrégebbi alapelv, a **visszalépés tilalma**, amelyet a legutóbbi, Balatonnal kapcsolatos határozat is megerősített, amely tehát más alapjog védelmével való összevetés esetén, a szükségesség-arányosság tesztjét alkalmazva várja el a körültekintő jogalkotást.

Álláspontom szerint mindezen alaptörvényi, alkotmányos követelményeknek a vonatkozó módosítás a legkevesbé sem felel meg. Igaz, az indokolás utal arra, mintha lettek volna vizsgálatok, de a változások ezeket felülírták. Az adminisztratív terhek enyhítését a jövő nemzedékek vízkészleteinek klímaváltozás okozta számottevő csökkenésének veszélyével semmiképpen sem lehet igazolni, tehát az indokolásban hivatkozottak nem tekinthetők érdemi érvek. Az egyre fogyó felszín alatti vízkészletek igénybevételének igazságos elosztását biztosító hatósági eljárás, valamint a hatósági ellenőrzések eltűrése nem tekinthető tényleges adminisztratív tehernek.

Fontosnak tartom, hogy felhívták a figyelmet a háztartási kutak vízének öntözési célú felhasználásával kapcsolatos közegészségügyi problémákra. A jövő nemzedékek a jelen nemzedékekkel részben már együtt élnek (gyermekünk és unokáink), mindannyiunk felelőssége, hogy egészséges ételmiszert tegyünk eléjük. A Nemzeti Népegészségügyi Központ Önök által hivatkozott útmutatójának tanulsága szerint a magánkutak használói ezt gyakran figyelmen kívül hagyják, ami részben a talajvizek szennyezettségéről szóló állami tájékoztatás, illetve a hatékony ellenőrzés elmaradásának is betudható.

A jövő nemzedékek számára kiemelt fontosságú a vízkészletek megőrzése, éppen a klímaváltozás látható hatásainak hosszú távú enyhítése okán. A rövid távú érdekek hosszú távú megoldásai helyett nem szolgálhatnak alapot a családok, a jövő nemzedékek alapvető vízhez való jogának illetően veszélyeztetésére. Hangsúlyozom, hogy **nem a házi ételmiszer ellátáshoz szükséges öntözést is biztosító kutak létesítésének szükségességét vitatom**, annak lehet létjogosultsága, de kizárólag ellenőrzött – előzetes engedély vagy bejelentés, hivatali ellenőrzés lehetősége stb. – körülmények között, mert ez felel meg az államtól elvárt gondossági követelménynek, a P) cikk által támasztott kiemelt állami szerepnek, a tulajdonos nemzeti vagyoni iránti kiemelt felelősségének, a közegészségügyi követelmények érvényesíthetőségének. Ezeket a szempontokat egy 'jelentős adminisztratív könnyítés' nem írhatja felül.

Az Alkotmánybíróság folyamatosan kiemeli az erőforrások védelmének fontosságát II/3079/2021 ügyszámú határozatában is megerősíti: „[44] ... Az Alaptörvény P) cikkéből pedig a természeti erőforrások, és ezáltal a környezet állapotára vonatkozó abszolút jellegű, tartalmi zsinórmérték is következik, amely objektív követelményeket támaszt az állam mindenkori tevékenységével szemben {28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]}”. Majd az AB ugyancsak kiemeli: „[50] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának a részét képezi az a tartalmi követelmény, hogy a környezetvédelem egyszer már elért védelmi

színvonala ne csökkenjen, amit az ún. non-derogation elv juttat kifejezésre. A fentiek alapján hangsúlyozandó, hogy a visszalépés tilalmát a környezetvédelem és a természetvédelem vonatkozásában egyaránt abból a megállapításból vezette le a testület, hogy a visszalépés, a védelem csökkentése visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, amelyeket az (egészséges) élet alapjainak a megőrzése érdekében meg kell előzni.”

A fentiek alapján tehát az Önök aggodalmai, alkotmányosságra vonatkozó aggályai megalapozottak.

2022. július 19.

Dr. Bándi Gyula s.k.
a jövő nemzedékek szószólója